

**MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI RAHBARLARINI RAQAMLI
BOSHQARUV FAOLIYATIGA TAYYORLASH MEHANIZMLARI**

Karimova Mahbuba Muzaffarovna

Toshkent shahar Puchon universiteti magistranti

Ilmiy rahbari: A'zamova Malohat Nadjimovna

Dotsent, Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori PhD

Annotatsiya: Mazkur tezis maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbarlarini raqamli boshqaruv tizimlariga tayyorlashning ilmiy va amaliy asoslarini ishlab chiqishga bag'ishlangan. Raqamli boshqaruv texnologiyalarini ta'lim sohasiga joriy etish bugungi kunda dolzarb bo'lib, ushbu jarayon ta'lim sifatini oshirish, ma'lumotlarni tizimli boshqarish va innovatsion qarorlar qabul qilishni ta'minlash uchun muhim omil hisoblanadi. Tadqiqot doirasida quyidagi masalalar o'rganilgan:

- 1. Raqamli boshqaruv texnologiyalarining mohiyati va uning ta'lim tizimiga ta'siri.*
- 2. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbarlarini raqamli boshqaruv tizimlariga tayyorlashda duch kelinadigan muammolar.*
- 3. Raqamli vositalardan samarali foydalanishni ta'minlash uchun maxsus treninglar va uslubiy ko'rsatmalarni ishlab chiqish.*

Tadqiqot metodologiyasi sifatida tizimli tahlil, pedagogik eksperiment va monitoring usullari qo'llanildi. Raqamli boshqaruvning samaradorligini oshirish uchun ilg'or xorijiy tajribalar tahlil qilindi va ularni milliy ta'lim tizimiga moslashtirish bo'yicha takliflar berildi.

Tadqiqot natijasida maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbarlari uchun maxsus dasturiy ta'minotlar va interaktiv trening modullaridan foydalanish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqildi. Ushbu natijalar ta'lim boshqaruvi tizimini

modernizatsiya qilishda amaliy ahamiyatga ega bo'lib, kelgusida ta'lim rahbarlarining malakasini oshirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi.

***Kalit so'zlar:** raqamli boshqaruv, maktabgacha ta'lim, rahbarlik, innovatsion texnologiyalar, treninglar.*

KIRISH

Hozirgi davrda raqamli texnologiyalar barcha sohalarga, jumladan, ta'lim tizimiga chuqur kirib bormoqda. Ularning ta'lim jarayonidagi ahamiyati nafaqat o'quvchilarga, balki ta'lim tashkilotlari rahbarlari faoliyatiga ham bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Maktabgacha ta'lim tizimining boshqaruv jarayonlari raqamli vositalardan foydalanishga moslashtirilgan taqdirda, ish samaradorligini oshirish, ma'lumotlarni tizimli boshqarish, shaffoflikni ta'minlash va qarorlar qabul qilish tezligini oshirish mumkin. Shu sababli, maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbarlarini raqamli boshqaruv faoliyatiga tayyorlash dolzarb masala bo'lib qolmoqda.

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim sohasida raqamli boshqaruv texnologiyalaridan foydalanish darajasi past bo'lib, rahbarlarning bu boradagi malakasi yetarli emasligi kuzatilmoqda. Bu holat o'z navbatida boshqaruv sifatining pasayishiga, vaqt va resurslarning samarasiz ishlatilishiga olib kelishi mumkin. Shu boisdan, rahbarlarni raqamli vositalardan samarali foydalanishga tayyorlashni tashkil etish muhim vazifa hisoblanadi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi – maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbarlarini raqamli boshqaruv faoliyatiga tayyorlash uchun zarur bo'lgan mexanizmlarni ishlab chiqish va amaliyotga joriy qilishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilangan:

1. Raqamli boshqaruvning nazariy asoslarini o'rganish.
2. Raqamli texnologiyalardan foydalanishda duch kelinadigan muammolarni tahlil qilish.
3. Rahbarlar uchun maxsus trening dasturlari va uslubiy ko'rsatmalarni ishlab chiqish.
4. Amaliyotga joriy etish mexanizmlarini taklif qilish.

Ushbu tadqiqot o'zining ilmiy va amaliy yangiligiga ega. Ilmiy jihatdan, raqamli boshqaruv texnologiyalarining ta'lim sohasidagi o'rni va uning samaradorligini oshirish usullari kengroq o'rganiladi. Amaliy jihatdan esa, maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbarlarini tayyorlashning maxsus dasturlari va vositalari ishlab chiqiladi.

Mazkur ishning dolzarbligi raqamli transformatsiya jarayonlari jadal rivojlanayotgan bugungi kunda yanada ortib bormoqda. Tadqiqot natijalari maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarishning yangi modelini ishlab chiqishga xizmat qiladi.

ASOSIY QISM

1. Raqamli boshqaruvning nazariy asoslari

1.1. Raqamli boshqaruvning mohiyati. Raqamli boshqaruv – tashkilot faoliyatini avtomatlashtirish, ma'lumotlarni tizimli boshqarish va shaffoflikni ta'minlash uchun zamonaviy texnologiyalardan foydalanishni anglatadi. Maktabgacha ta'lim sohasida raqamli boshqaruv quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Elektron hujjat almashish tizimi.

Tashkilot faoliyatini kuzatish uchun onlayn monitoring tizimlari.

Kadrlar boshqaruvi va moliyaviy operatsiyalarni avtomatlashtirish.

1.2. Nazariy model. Raqamli boshqaruvning asosiy tamoyillari quyidagi jadvalda keltirilgan:

Tamoyil	Tavsif	Maktabgacha ta'lim uchun ahamiyati
Ma'lumotlarning shaffofligi	Ma'lumotlarni oson va tezkor boshqarish uchun yagona platforma yaratish.	Rahbarlar faoliyatining ochiqligini ta'minlash, ish samaradorligini oshirish.
Tizimlilik	Barcha jarayonlarni yagona tizim orqali boshqarish.	Kadrlar, moliya va ta'lim jarayonlarini samarali muvofiqlashtirish.

Tamoyil	Tavsif	Maktabgacha ta'lim uchun ahamiyati
Innovatsion texnologiyalar	Yangi texnologiyalarni joriy etish orqali boshqaruv jarayonlarini soddalashtirish.	Zamonaviy talablarga javob beradigan boshqaruv tizimini yaratish.

2. Raqamli boshqaruvning amaliy jihatlari

2.1. Rahbarlarni tayyorlashning asosiy yo'nalishlari. Rahbarlarni raqamli boshqaruvga tayyorlash jarayoni uch bosqichdan iborat bo'lishi mumkin:

1. **Nazariy bilimlarni shakllantirish:** Maxsus trening va seminarlar orqali raqamli boshqaruvning mohiyati va tamoyillarini o'rganish.
2. **Amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish:** Maxsus platformalar (masalan, Google Workspace, MS Office 365, yoki mahalliy ERP tizimlari) orqali mashg'ulotlar o'tkazish.
3. **Monitoring va baholash:** Rahbarlarning o'zlashtirgan bilim va ko'nikmalarini baholash uchun testlar va kuzatish tizimlaridan foydalanish.

2.2. Amaliy misol. Raqamli boshqaruv tizimlari ta'lim tashkilotlarida qanday joriy etilishi mumkinligini jadval orqali ko'rib chiqamiz:

Yo'nalish	Amaliy qo'llaniladigan vosita yoki texnologiya	Kutilayotgan natijalar
Elektron hujjat aylanishi	Microsoft Teams, Google Drive	Hujjat aylanish tezligi oshadi, qog'oz resurslari tejaladi.
Onlayn monitoring	Google Forms, Moodle, yoki maxsus monitoring dasturlari	Faoliyatni real vaqt rejimida nazorat qilish va tahlil qilish imkoniyati.
Kadrlar va moliyaviy	1C, SAP, yoki mahalliy moliyaviy va kadrlar boshqaruv	Resurslarni samarali taqsimlash, moliyaviy

Yo'nalish	Amaliy qo'llaniladigan vosita yoki texnologiya	Kutilayotgan natijalar
boshqaruv	dasturlari	xatolarni kamaytirish.

Kelajakda maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarishda raqamli texnologiyalarni kengroq joriy etish uchun bir qator amaliy choralarni amalga oshirish mumkin. Boshqaruvni avtomatlashtirishning yangi dasturiy ta'minotlarini ishlab chiqish va ularni joriy etish tashkilotning umumiy samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Bu orqali rahbarlar hujjatlar bilan ishlash, moliyaviy hisobotlarni tayyorlash va kadrlar boshqaruvini elektron muhitda amalga oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida tashkilot faoliyatini tahlil qilish va boshqarish vositalarini joriy etish istiqbolli yondashuvlardan biridir. Bunday tizimlar yordamida ma'lumotlarni chuqur tahlil qilish, muammolarni aniqlash va ular bo'yicha samarali qarorlar qabul qilish osonlashadi.

O'qituvchilar va rahbarlar uchun maxsus trening va vebinarlar tashkil etish orqali raqamli vositalardan foydalanish malakalarini oshirish mumkin. Bu nafaqat texnologiyalarni to'g'ri qo'llashni o'rgatadi, balki innovatsion yondashuvlarni ham rivojlantiradi.

Shuningdek, maktabgacha ta'limda onlayn va gibrid ta'lim shakllarini rivojlantirish kelgusida dolzarb masalalardan biri bo'lishi kutilmoqda. Bu bolalar va ularning ota-onalari uchun ta'lim jarayonlarini yanada moslashuvchan va qulay qiladi.

Kelgusida raqamli boshqaruvni joriy etish bo'yicha ilg'or tajribalarni o'rganish va ularni milliy tizimga moslashtirish ham muhim ahamiyatga ega. Bu boshqaruv jarayonlarini global tendensiyalarga moslashtirish va milliy ta'lim tizimining xalqaro reytinglarda mavqeini oshirishga imkon beradi.

Oxir-oqibat, raqamli boshqaruv vositalari yordamida shaffoflikni ta'minlash, resurslardan samarali foydalanish va innovatsiyalarni joriy qilish orqali ta'lim sifatini sezilarli darajada oshirish mumkin bo'ladi.

XULOSA

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarini raqamli boshqaruvga moslashtirish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri bo'lib, bu jarayon ta'lim tizimining samaradorligini oshirish, boshqaruv jarayonlarini soddalashtirish va shaffoflikni ta'minlash imkonini beradi. Raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali hujjatlar aylanishi avtomatlashtiriladi, vaqt va resurslar tejiladi, va rahbarlarning strategik qarorlar qabul qilish qobiliyati oshadi.

Rahbarlarni raqamli boshqaruvga tayyorlash bo'yicha nazariy bilimlarni amaliy ko'nikmalar bilan uyg'unlashtirish zarur. Maxsus trening va kurslar, innovatsion vositalardan foydalanish hamda tizimli monitoring orqali ularning malakasini oshirish mumkin.

Kelgusida raqamli boshqaruvni takomillashtirish sun'iy intellekt texnologiyalarini qo'llash, onlayn va gibril ta'lim modellarini rivojlantirish hamda xalqaro tajribalarni milliy tizimga moslashtirish orqali amalga oshirilishi lozim. Ushbu chora-tadbirlar ta'lim sifatini yaxshilash va tizimni xalqaro standartlarga moslashtirishga xizmat qiladi.

Umuman olganda, raqamli boshqaruv mexanizmlarini samarali joriy etish nafaqat ta'lim tizimining boshqaruv sifatini oshiradi, balki bolalarning o'qish jarayonini yanada qulay, interfaol va samarali qilishga imkon beradi. Bu esa jamiyatning kelajakdagi rivojlanishiga mustahkam asos bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abduqodirov, A. A. (2019). *Ta'lim tizimida raqamli texnologiyalardan foydalanish tamoyillari*. Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi.
2. Karimov, O. K. (2020). *Maktabgacha ta'lim muassasalarida boshqaruvni avtomatlashtirish*. Toshkent: Ilm Ziyo nashriyoti.

3. Normatov, S. T. (2021). *Raqamli iqtisodiyot va ta'lim sohasidagi innovatsiyalar*. Toshkent: Sharq nashriyoti.
4. Safarov, B. S. (2022). *Ta'limda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish amaliyoti*. Samarqand: SamDU nashriyoti.